

Т.В.Заболотна (Київ),
А.П.Іржавська (Черкаси)

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «УКРАЇНА – ГЕОПОЛІТИЧНИЙ І ВОЄННИЙ ФАКТОР ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (до 65-ї річниці завершення Другої світової війни)»

Конференція відбулася 15–16 жовтня 2010 р. у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького. Її організаторами виступили відділ історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАНУ та кафедра всесвітньої історії навчально-наукового інституту історії й філософії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Метою цього заходу було визначено оприлюднення здобутків провідних фахівців, котрі займаються фундаментальними питаннями історії України періоду Другої світової війни, обговорення складних, недостатньо вивчених тем із даної проблематики та визначення нових, пріоритетних шляхів їх дослідження.

Відкрив форум ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, д-р пед. наук *А.Кузьмінський*. Він привітав учасників і гостей конференції, вказавши на суспільну вагу наукових студій у цій тематичній ніші. Після цього було зачитано привітання від голови-координатора організаційного комітету форуму, директора Інституту історії України НАНУ, академіка НАН України *В.Смоля* до учасників конференції, в якому наголошувалося на науковій важливості міжнародної конференції.

Пленарне засідання проходило у форматі доповідей та дискусій. Розпочалося воно з наукової доповіді канд. іст. наук, проф., завідувача кафедри всесвітньої історії навчально-наукового інституту історії й філософії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького *О.Пережест* на тему «Україна – геополітичний і воєнний фактор Другої світової війни», в якій було зроблено аналіз планів нацистської Німеччини щодо України, показано залежність воюючих сторін від українського фактора, охарактеризовано його роль у досягненні перемоги над нацизмом, втрати українського народу у війні. Доповідь д-ра іст. наук, проф. *О.Лисенка* (Київ) на тему «Україна по війні: підсумки і перспективи» було присвячено теоретико-методологічним аспектам, політичним, соціально-демографічним й економічним наслідкам Другої світової та Великої Вітчизняної воєн для українського народу.

Непідробний інтерес викликали доповіді на пленарному засіданні докторів іст. наук, професорів *В.Шевченка* (Київ) «До питання про Велику Вітчизняну війну українського народу», *С.Віднянського* (Київ) «Друга світова війна і процес об'єднання українських етнічних земель: закарпатський сегмент», *Д.Веденєєва* (Київ) «Історична пам'ять про Другу світову війну як чинник формування політичної нації», *А.Чайковського* (Київ) «Партизанська й підпільна боротьба в Україні у контексті європейського руху Опору», *В.Стецькевича* (Кривий Ріг) «Наддніпрянина в початковий період війни: мобілізація сил на відсіч агресору».

Після пленарного засідання роботу форуму було продовжено у трьох секціях, де відбувалося спеціальне обговорення ряду тем. Доповіді було згруповано за напрямками: секція №1 – «Військові та політичні наслідки Другої світової війни 1939–1945 рр.»; секція №2 – «Економічні й соціокультурні наслідки війни»; секція №3 – «Нацистський окупаційний режим і рух Опору». Надзвичайно плідною була робота всіх секцій конференції, виступи на їх засіданнях проходили в атмосфері жвавої наукової полеміки. Особливу зацікавленість виявили учасники конференції до доповідей д-ра іст. наук, проф. *О.Потильчака* (Київ) «Нормативно-правове регулювання процедури спеціальної перевірки «переміщених осіб» органами внутрішніх справ і державної безпеки в Україні (1941–1947 рр.): історичний аспект», д-ра іст. наук, доц. *О.Салати* (Київ) «Інформаційна політика СРСР у діяльності партизанських з'єднань на окупованих територіях у 1941–1944 рр.», кандидатів іст. наук, доцентів *В.Щетнікова* (Одеса) «Трансnistрія: політика окупантів в аграрній сфері (1941–1944 рр.)», *В.Грицюка* (Київ) «Канни під Черкасами», *А.Руккаса* (Київ) «Сотник Михайло Опаренко – український льотчик у польських військово-повітряних силах у роки Другої світової війни», *І.Патриляка* (Київ) «Пропагандистська діяльність українського націоналістичного підпілля на території генерального комісаріату Київ у світлі документів німецької поліції та СД (квітень – листопад 1942 р.)» та ін.

Визначальною рисою наукового форуму стала особлива увага доповідачів до людинознавчого напрямку дослідження історії України періоду Другої світової війни. Вчені відзначили важливу роль ментальних, соціально-психологічних і повсякденних аспектів буття людей у розумінні явищ та процесів воєнного лихоліття.

У рамках конференції відбулася презентація наукової серії «Україна. Друга світова війна. 1939–1945» (Інститут історії України НАНУ), а саме монографій *В.Грицюка* «Стратегічні й фронтові операції Великої Вітчизняної війни на теренах України», *А.Кентія*, *В.Лозицького*

і М.Слободянюка «Радянський рух Опору на окупованій території України», О.Перехреста «Сільське господарство України у роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.). Було презентовано перший том видання «Державний архів Черкаської області: Анотований реєстр описів: Фонди дорадянського періоду» (серія «Архівні зібрання України. Путівники») та ювілейного видання «Архів – збережена пам'ять народу», в котрому висвітлено історію розвитку і становлення, основні напрямки діяльності, склад та зміст фондів відповідного закладу.

На завершення учасники міжнародного наукового форуму обговорили основні результати дискусій, а також визначили пріоритетні вектори дослідження історії України періоду Другої світової війни. Загалом у науковому заході взяли участь близько 100 науковців, дослідників, аспірантів, викладачів і студентів із наукових й освітніх установ України, Росії та Білорусії. Матеріали конференції будуть опубліковані у фаховому науковому виданні «Вісник Черкаського національного університету».